

(или какво обедини управляващи и опозиция за промени в Закона за вероизповеданията)

Гражданска инициатива "Справедливост"

В рамките на една седмица в Народното събрание бяха внесени два проекта за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията. Вносителите на първия са Цветан Цветанов, Корнелия Нинова и Мустафа Карадайъ и за него официално стоят парламентарните групи на ГЕРБ, БСП и ДПС. Вторият е на група народни представители от Патриотичния фронт. Двата законопроекта имат еднаква насоченост и подобни мотиви. И двете страни дават знаци, че не възразяват срещу последващо обединяване на законопроектите. Основната цел на и на двата законопроекта (според техните мотиви) е предотвратяване на намесата в правото на вероизповедание на българските граждани от чуждестранни държави, организации и лица, както и предотвратяване на случаите на религиозен радикализъм и използването на вероизповеданията за политически цели, включително предотвратяване на възможностите за религиозно мотивиран тероризъм. Т.е. – с въвеждане на ограничения в досегашния ред за упражняването на религиозните права се защитава националната сигурност, чрез превенция на религиозния радикализъм и тенденции за политизация на българските вероизповедания.

Самите мотиви на законодателите са откровено признание за неговата неадекватност и погрешност като подход. Клишетата на „международната обстановка“ и „осъществяване на терористични актове“ за използвани по начина, по който навремето в „Работническо дело“ громеше „световния империализъм“. Ако внушенията на мотивите почиват на факти, и има реални заплахи от чужди държави и лица за националната сигурност на

България чрез намеса в дейността на религиозните общности, и реално нарушаване на религиозни права от страна на самите вероизповедания, следва да има реакция и предприети действия от съответните правоохранителни органи – ДАНС, Прокуратура, съдилища. Има ли такива? Знаковото дело на българските „служби“ срещу религиозния радикализъм в лицето на Ахмед Муса още не е приключило, а наказанието, което Прокуратурата поддържа, е 2 години затвор. По-малко, отколкото максималното наказание за шофиране в нетрезво състояние. Този процес ли е доказателство за зловещите тенденции в религиозната сфера, които законодателите искат да пресекат? „Превантивният“ подход на коментирания законопроект би могъл да се приложи и в други сфери – бизнес, юридически лица с нестопанска цел, медии. Резултатът, рано или късно, ще доведе до нещо до болка познато от не толкова далечното ни минало – всесилна тоталитарна държава, контролираща, забраняваща и разрешаваща във всеки аспект на живота ни.

Нека погледнем някои от най-проблематичните текстове на двата законопроекта.

1. Законопроект на ГЕРБ, БСП и ДПС.

а) Въвежда се разграничителен критерий за преценка на тежестта и значимостта на вероизповеданията – такива, към които принадлежи не по-малко от едно на сто от населението на страната, и всички останали (§6, чл.21, нови алинеи 4-20). Очевидно е, че по този начин се създава законова предпоставка за различно третиране на двете най-големи вероизповедания – БПЦ и Мюсюлманското вероизповедание – и останалите. По-благоприятното третиране (не само по отношение на държавната субсидия) на най-големите вероизповедания за сметка на малцинствените такива е в противоречие с конституционния принцип за равенство на гражданите, и за отделеност на религиозните институции от държавата (същият критерий се използва и във втория законопроект при механизма за предоставяне на държавна субсидия на вероизповеданията);

б) Ограничава се възможността вероизповеданията да получават дарения, като занапред това може да се прави само за цели социални помощи и средства за ремонт и строителство на храмове, молитвени домове, манастири и други недвижими имоти (§8 – чл.28). Т.е. – не остава възможността вероизповеданията да получават дарения за основната си дейност – богослужебната. Това, независимо дали се дължи на обикновено невежество или на злоумисъл от страна на вносителите, на практика забранява събирането на дарения от членовете вероизповеданията за осъществяване на основната им богослужебна дейност, което е основната форма на самофинансиране

на огромната част от тях (и особено на тези, които нямат шанс за държавна субсидия).

Тези рестрикции при предоставянето на дарения на вероизповеданията поставя въпроса дали вносителите са наясно с факта, че голяма част от финансирането на дейности в религиозната сфера не е директно към вероизповеданията, а към религиозни и религиозно-просветни сдружения и фондации. Голяма част от тях нямат никаква правна и организационна връзка с което и да е вероизповедание, дори когато някои от тях се афишират като изповядващи определена религиозна доктрина. Подходът на вносителите обаче, дори на този етап формално да не засяга тези религиозни сдружения и фондации (за които вносителите може би не знаят, че съществуват), показва вероятност много скоро подобни ограничения да се наложат и на тези юридически лица с нестопанска цел. По този начин на практика ще се възстанови ретроградният режим на чл. 133 „а“ от Закона за лицата и семейството, отменен с приемането на Закона за вероизповеданията през 2002 г.;

в) Противоконституционното фаворизиране на двете големи вероизповедания намира израз и при регламентиране възможността за създаване на висши духовни училища (§12, чл.33). При досегашния режим такова право имат всички вероизповедания, и някои от тях успешно се възползваха, създавайки успешна традиция във висшето богословско образование. Според законопроекта такова право ще имат само „големите“ вероизповедания (над 1% от населението). Не е ясно какво става с вече възникналите такива висши богословски училища, създадени от вероизповедания по досегашния ред, които занапред няма да имат това право. Преходните и заключителни разпоредби мълчат по този въпрос, вероятно защото вносителите не са наясно със съществуващите до момента отношения в сферата, която искат да регулират;

г) Сериозни въпроси повдига и създадената нова алинея 4 на чл.19 (§ 9 от Законопроекта). Всеки свещенослужител трябва да бъде снабден с удостоверение, издадено от централното ръководство или от местно поделение на съответното вероизповедание, с което се легитимира като представител на вероизповеданието. Сигурно е, че това представлява сериозна намеса във вътрешните работи на вероизповеданията, и възможности за натиск и произвол от страна на държавата. И каква е целта на предложения текст? Кой определя качеството „Свещенослужител“ и защо трябва задължително да има такава фигура за всяко вероизповедание? Какво става, ако доктрината на едно вероизповедание признава на всички негови членове правото да „свещенослужат“? Как ще се прилага този текст по отношение на индивидуалното упражняване на правото на вероизповедание (когато едно лице не е член на никое вероизповедание, но има своите религиозни убеждения, афишира ги открито, включително публично, и бива канено да говори и проповядва на религиозните събирания на религиозна общност или вероизповедание? Или при групово упражняване

на правото на вероизповедание от лица, които представляват религиозна общност, но по никакъв начин не искат да се регистрират като вероизповедание, нямат организационна йерархия и официални представители, и не желаят да имат каквито и да е взаимоотношения с държавата? Има такива религиозни общности и доктрини, и това е напълно допустимо от Закона за вероизповеданията. Знаят ли го вносителите?

2. Законопроект на Патриотичния Фронт.

а) чужденци могат да участват в проповеди, набиране на средства и в други дейности на религиозната общност само с предварително съгласие на Дирекция „Вероизповедания“ (§4 – чл.7, ал.8).

На практика Дирекция „Вероизповедания“ се превръща в религиозна полиция.

б) забрана едно лице да бъде в ръководството на политическа партия, и на вероизповедание.

Очевидно нарушение на религиозните и политическите права на гражданите. И гаранция, че в политиката ще доминират атеистите, а религиозните активисти няма да припарват до политиката.

в) забрана публични религиозни обреди да се извършват в сграда или помещения, които не са предназначени за извършване на религиозна дейност (§8 – чл.12л ал.2).

Тази забрана ще доведе до практическо блокиране дейността на много от по-малките вероизповедания – например молитвени събрания на малки религиозни групи (съществена част от тяхната религиозна практика), които се извършват в частни домове;

г) при регистрацията на вероизповедание като юридическо лице, то следва да посочи съдържателните си различия с останалите вероизповедания (§10 – 14б, ал.2, т.4).

Логически абсурдно, и законово несъстоятелно ограничение. Не съществува никакво законово изискване (или презумпция) едно вероизповедание да знае каквото и да е за останалите вероизповедания, или пък законова забрана да съществуват няколко вероизповедания с напълно идентична доктрина и религиозна практика. Т.е. – може да има 10 християнски православни вероизповедания с еднаква религиозна идентичност, които да се различават само организационно. Явно законодателите изхождат от принципа „една религиозна доктрина – едно вероизповедание“, за който няма никакво законово основание.

д) свещенослужители и служители на вероизповеданията могат да бъдат само български граждани (§22 – чл.29, ал.5);

По този начин един гражданин на страна от ЕС, който има постоянно пребиваване в България, може да бъде избран за общински съветник във всяка една българска община (ако отговаря на изискването за уседналост), или да упражнява професията си в навсякъде в България, но не може да бъде назначен за клисар в която и да е българска църква.

е) неясни дефиниции на понятията „използване на религията за политически цели“ и „политизация на вероизповеданията“. За такива могат да бъдат обявени и публично изразени несъгласия с коментираните тук текстове на Закона за вероизповеданията, и каквато и да е заявена обществена позиция на вероизповеданията или техни представители. Както и това скромно становище, ако авторът се окаже член на ръководството на някое вероизповедание .....

Връщайки се към общото в мотивите на двата законопроекта - какви конкретни опасности „превентират“ те, на базата на какви съществуващи факти и доказателства, на какъв анализ? Колко конкретни случая на нарушения на религиозните права на български граждани от вероизповедания са констатирани и санкционирани през последните 10 години, колко наказателни производства има, колко осъдителни присъди, за какви престъпления? Колко „религиозни“ посегателства срещу националната ни сигурност са разкрити? Колко случая на незаконно религиозно финансиране от чужбина е разкрила ДАНС, колко разкрити случаи на използване на религията за политически цели по чл.166 от Наказателния кодекс, колко присъди? Нека да погледнем истината в очите. Реалната заплаха за българската национална сигурност е на съвсем друго място. Провалено правосъдие, безконтролна прокуратура, повсеместна управленска корупция. Държавната граница се охранява избирателно, а опасни престъпници излизат посред бял ден пред парадния вход на Централния Софийски затвор. Борисов е несменяем премиер, Цветанов – виден държавник, Сидеров – синоним на патриот. Подобни на тях пишат законопроекти, приемат законите, и ги изпълняват. В такава страна, за съжаление, т. нар. „с лужби“ не биха се справили дори с едно незаконно паркиране ..... Разбира се, когато се налага, могат да откраднат бизнеса или да отровят живота на когото трябва. Като не могат и не искат да вършат това, което са длъжни по закон, те по необходимост трябва да правят нещо друго – като алиби за собственото си съществуване. А какво по-удобно алиби от превенция на религиозен радикализъм и религиозни заплахи за националната сигурност, идващи от чужбина? Нищо, че досега нямат и един разкрит подобен случай.

Но как да обявиш себе си за заплаха за националната сигурност? Затова – всички заедно срещу религиозната опасност. Управляващи, опозиция, няма значение, но за по-правдоподобно ще се разделим на два отбора. А после пак ще се обединим.

Защото ний ..... сме патриоти!